

פרשת ויקרא

(מבוסס על ליקוטי שיחות חלק כ"ב)

הקדמה: מנהג עתיק בעם ישראל הוא ללמד ילדים קטנים (לאחר שלמדו את אותיות האלף בית), את פרשת "ויקרא" הפותחת את ספר "ויקרא".

השאלה המתבקשת היא מדוע להתחיל ללמד מספר ויקרא ולא מספר בראשית, במיוחד שספר ויקרא עוסק בתורת הקורבנות - נושא קשה להבנה ורחוק מעולם המושגים של ילד קטן, ואכן לפני כמאתיים שנה החלו יהודים משכילים לבקר את שיטות הלימוד הישנות בחדר וטענו שספר "ויקרא" אינו חומר לימודי מתאים לילדים רכים.

יש לציין כי מנהג ישראל הוא שרק מתחילים ללמד בספר ויקרא, אך לאחר מכן עוברים ללמד לפי סדר אחר, כמנהגי הלימוד במקומות השונים.

מדוע מנהג ישראל הוא להתחיל ללמד את הילדים הקטנים בספר ויקרא? הרבי מסביר את הסוגיה הנ"ל, ותחילה מציג את דברי רבי אסי במדרש "ויקרא רבה":

"אמר רבי אסי: מפני מה מתחילין לתינוקות בתורת כוהנים ואין מתחילין בבראשית?

אלא שהתינוקות טהורין והקורבנות טהורין, יבואו טהורין ויתעסקו בטהורין". ילדים קטנים (תינוקות) הם אכן טהורים שלא חטאו, אך מה המשמעות של קורבנות טהורים?

יש המפרשים שהכוונה לאדם שמביא את הקורבן בטהרה ולא בטומאה, ויש המפרשים כי הכוונה שבאמצעות הקורבנות האדם הופך להיות נקי וטהור מן החטא.

לכאורה שני הפירושים דחוקים משום שהמדרש כותב "והקרבנות

טהורין", כלומר הקורבנות עצמם טהורים ולא בני האדם שמביאים את הקורבנות.

על פי דברי חז"ל במסכת זבחים הוזכר התואר "טהורין" לגבי הקורבנות שלפני מתן תורה:

"הכל כשרין ליקרב, בהמה חיה ועוף ... טהורין אבל לא טמאין". ההגדרה של קורבנות שלפני מתן תורה היא "טהורין". דבר זה נלמד מנוח ככתוב בפרשת נוח, בראשית פרק ח':

"וַיֵּבֶן נוֹחַ מִזְבֵּחַ לַה', וַיִּקַּח מִכּוֹל הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה, וּמִכּוֹל הָעוֹף הַטְּהוֹר, וַיַּעַל עֹלֹת בַּמִּזְבֵּחַ".

הגמרא וגם רש"י מפרשים שהמשמעות של בע"ח "טהורין" היא "מאותן שעתידין להיטהר".

מה הכוונה?

הקורבנות של נוח, שהוקרבו לפני מתן תורה, מצד אחד הם הוקרבו לא מתוך ציווי התורה, אך מצד שני כבר הייתה אצל נוח ההבחנה בין בע"ח "טהורין וטמאין" כפי שיופיעו בעתיד בכללי התורה.

נוח הביא קורבן דוקא מהטהורין - "מאותן שעתידין להיטהר" - בכך אנו מוצאים קשר בין נוח לבין כללי התורה רק בעניין הקורבנות, ולכן הקורבנות קשורים לתקופה שלפני מתן תורה ולאחריה. הקורבנות (גם לאחר מתן תורה) הם נעלים מן התורה ומהמצוות ולכן בכוחם לכפר על פגם שנוצר עקב אי קיום מצווה או דבר מהתורה.

כאשר יהודי מביא קורבן לה' הוא מבטא בכך את קרבתו (קורבן מלשון קירוב) לבורא ואת הקשר שלו לבורא בעצם היותו יהודי ללא קשר ותלות בקיום התורה והמצוות.

הקשר הזה בין היהודי לבורא הוא קשר נצחי וכל כך נעלה, אשר איננו נפגם עקב פגם בקיום התורה והמצוות. לקורבנות היה כוח רב שכיפר על חטאים ועוונות. באמצעות הקורבנות האדם תיקן ומחק את החטא על ידי כך שהוא עורר את הקשר הפנימי והנעלה, בינו לבין הקב"ה. ההתקשרות העמוקה בין היהודי לקב"ה נעלית יותר מההתקשרות הנוצרת על ידי

עבודתו של היהודי בתורה ובמצוות, והיא תוצאה של בחירת הקב"ה בבני ישראל.

הקורבנות שהקריב נוח היו ביטוי של הודיה לבורא על הצלתו מהמבול ככתוב "ויזכור אלוקים את נוח", והם קשורים גם לקורבנות של בני ישראל לאחר מתן תורה.

בקורבנות של נוח (לפני מתן תורה) מתבטאת האהבה הנעלית בין הקב"ה לישראל.

גילוי אהבה זה הוא נעלה מהקורבנות שלאחר מתן תורה.

הרבי מסביר כי ישנן באופן כללי שלוש תקופות לעם ישראל שמקבילות לשלוש תקופות בחייו של האדם היהודי:

1. התקופה שלאחר מתן תורה, היהודים קיבלו וקיימו את התורה והמצוות על פי ציווי הבורא.

2. תקופת האבות, שקיימו את התורה כולה, אבל באופן רוחני.

3. תקופת נוח, בה מוצאים רק קשר לתורה, דרך המושגים של קורבנות טהורים וטמאים.

כך גם אצל האדם היהודי:

1. לאחר בר מצווה (או בת מצווה), בה קיים חיוב התורה והמצוות.

2. לאחר הגעה לגיל חינוך, כאשר קיום התורה והמצוות הם הכנה לתקופת החיוב.

3. ילד קטן, לפני הגעה לגיל חינוך. הילד קיבל את התורה בירושה – "מורשה קהילת יעקב".

החינוך / הילד הקטן לא מקיים מצוות או מתייגע בתורה, אבל דווקא בו מתגלית הנקודה הפנימית הנעלית – אותה אהבה ואותו קשר נעלה בין הקב"ה לישראל.

"יבואו טהורין ויתעסקו בטהורין" – הקורבנות טהורים כי הם מבטאים נקודה נעלית, בה הטומאה והחטא לא יכולים לגעת (ולכן באמצעותם מכפרים על החטא).

עיסוק זה ב"טהורין" יהיה על ידי ילדים יהודים שהם "טהורין" שלא חטאו, ושאלם מאירה ומתבטאת האהבה הנעלית בין הקב"ה לישראל.

אודות הלימוד של הילדים הקטנים בספר ויקרא, נאמר במדרש "תנחומא":

"לפיכך אני מעלה עליהם כאילו הם עומדים ומקריבים לפני הקורבנות, והודיעך שאף על פי שחרב בית המקדש, ואין קורבן נוהג, אילולי התינוקות שקורין בסדר הקורבנות – לא היה העולם עומד".

למרות שבמדרש "תנחומא" בהמשך נאמר על כל אדם העוסק בפרשת הקורבנות (ולא רק תינוקות) "מעלה אני עליכם כאילו אתם מקריבים קורבן" – בכל זאת יש יתרון דווקא בלימוד על ידי התינוקות יותר מכל אדם, ודווקא אצל התינוקות נעשית הפעולה בצורה המושלמת והנעלית המבטיחה את קיום העולם ("העולם עומד").

אדם בוגר שקורא בפרשת הקורבנות משתמש בשכל שלו. על ידי המחשבה והדיבור הוא מנסה להבין ולהשיג, אך הבנה זו לא מבטאת את הנקודה הנעלית בין הקב"ה לישראל.

דווקא הקריאה והלימוד של הילדים הקטנים שמתחילים לקרוא בספר ויקרא, עוד לפני הגעתם לגיל חינוך, ולפני שיש אצלם הבנה והשגה – עובדה זו מבטאת את הנקודה הנעלית למעלה מהבנה, בין הקב"ה לישראל.

העיקר בלימוד של הילדים הקטנים / התינוקות הוא לא תוכן הדיבור, אלא עצם הדיבור ועקימת השפתיים. דווקא פעולה זו מבטאת ומגלה את האהבה הנעלית של הקב"ה שבחר בנו, והיא זו שמבטאת באופן מושלם את דברי המדרש – "העולם עומד".

ללמוד מהילדים

הצדיק רבי דוב בער ממזריץ' (ה"מגיד" הגדול, יורשו של הבעש"ט בהנהגת תנועת החסידות) היה אומר: "שלושה דברים צריך אדם ללמוד מן הילד: הוא תמיד שמח, לעולם אינו יושב בטל, וכשרוצה משהו – פורץ בבכי עד שמשיגו".